

Prøv ved hjælp af begreberne forudsat information, præsupposition, fremsat information og underforståelse, implikatur, at bestemme hvad der sker især i tekstens begyndelse og slutning. (Novellen stammer fra samlingen *Naboskab*, 1991.)

Knud Sørensen:

Observatøren

»Selvfølgelig kan man byde dem med,« siger Else-Marie. »Det manglede bare andet. Sine naboer, sine næstnaboer og dem, der bor overfor, kan man godt byde med, selv om det ellers kun er familien.«

5 Harald gør, hvad han kan for ikke at have hørt hende. Han sidder og er ved at rense sin pibe med en af hendes strikkepinde. Det er ikke let at få den igennem. Den skal have et ordentlig dask, og bagefter er den næsten ikke til at få ud igen. Else-Marie ser på ham, kan han mærke, så han lægger strikkepinden fra sig på avisen og stikker piben i munden. Sug er der ikke. Han prøver at blæse, men det blir helt mærkeligt for øjnene af ham, sådan svulmer kinderne op.

Satans til pibe.

10 Else-Marie står stadig ved vinduet og observerer nu igen huset overfor. »Du kan lige så godt gå over og byde dem nu med det samme.« Hun vender sig, og han skiller piben ad. »De er hjemme,« tilføjer hun, og lidt efter siger hun også - nærmest overtalende: »Det er jo slet ikke sikkert, de kan den dag.«

15 Han lader stadig som om han ikke hører noget. Han rejser sig og går ud i baggangen efter sin værktøjskasse. Der må være et stykke ståltråd, der er tyndt nok. Eller et vridbor. Det tager lidt tid.

Da han kommer ind igen, står Else-Marie stadig som noget i retning af en statue og venter. Der er ikke noget at gøre. Alligevel prøver han at vrisse lidt. »Ja, ja, jeg skal bare lige.«

20 »Det kan du gøre bagefter,« siger Else-Marie, »de er hjemme nu. Og de andre også. Det er jo weekend, som de kalder det.«

De andre er naboens og næstnaboens til højre. Men de har boet her så længe, at man har vænnet sig til dem. Dem overfor er nye og har ikke engang samme efternavn, siger man. Og han er endda en slags skolelærer.

»Gå nu,« siger Else-Marie, »så kan vi også vise dem, hvad der hører sig til.«

25 Det kan hun have ret i. Alligevel bliver han siddende. Else-Marie siger: »Gå nu. Så skal jeg rense din pibe imens.«

Hun siger også: »Vi må hellere byde naboerne først. Og husk nu at det er ikke noget særligt, bare til kaffe. Klokkeren otte.«

30 Naboens er i haven, så det går hurtigt. De er ikke af den slags, der byder indenfor, når de er i gang med noget. Harald snakker lidt med dem. Stauder og den slags er ikke ligefrem hans domæne, men han kan da altid sige, at det er kommet til at se helt pænt ud efterhånden.

35 Næstnaboens er åbenbart ikke hjemme, og det er mærkeligt, for det har man jo ikke set noget til. Harald banker endnu engang og tager så i døren. Den er låst. Han finder ud af, at han hellere må gå en tur rundt om huset for at se, om alt er i orden. Vi holder jo øje med hinandens herude. Der er rullet ned i soveværelset, men man kan da ikke tro, at så unge mennesker sover til middag. Han prøver også fordøren. Heller ikke.

»De er nok ikke hjemme,« råber han til naboens, som han stadig kan høre pusle på den anden side af hækken. Så slår han et slag omkring indkørslen og kigger gennem garagevinduet. Bilen er der da. Nå, ja. Så kan Else-Marie selv ringe til dem.

40 Han skrår over gaden.

Derovre er de hjemme. Det er ham manden, der kommer og lukker op lige så snart, Harald har banket. Harald hilser og siger, at han har noget at snakke med dem om.

»Kom da indenfor.«

45 Han stiller træskoene på trappestenen og kommer ind i gangen på sine strømpesokker. Han bliver vist gennem køkkenet og videre ind i stuen. Der hilser han på konen - eller hvad hun nu er

»Sid endelig ned.«

Han sætter sig i en af de overpolstrede. Der sidder man helt godt, og udsynet er heller ikke værst.

50 »Kunne du ikke tænke dig en kop kaffe?« spørger manden. Lars hedder han. Hun - altså hende konen eller hvad hun nu er - bryder ind og siger, at han nok hellere vil have en øl.

Han skynder sig at sige, at han gerne vil nøjes med kaffe. At han egentlig bryder sig mest om kaffe.

55 Hun lægger dét til side, hun sidder med, Og går ud i køkkenet, og der sidder de så, manden og han, og venter på, at hun skal få det stillet an.

Harald kan jo lige så godt få det overstået, så han siger, at han er kommet for at byde dem, at han og Else-Marie gerne vil se dem i morgen fjorten dage. Om aftenen.

60 Lars tager sin kalender frem og blader i den. Harald kan godt se, at der ikke står noget. Lars siger: »Det er mærkeligt, men jeg synes, der var et eller andet.« Han råber ud i køkkenet: »Hvad var det, vi skulle ikke næste søndag men næste søndag igen?« Det ved hun ikke. Hun kan i hvert fald ikke komme i tanker om noget lige på en studs. Lars siger: »Der var nok ikke noget alligevel.«

Så siger han »tak« og siger, at de glæder sig.

65 Harald skynder sig at forklare, at det ikke er noget særligt. Det er kun kaffe klokken 8. Det er godt nok Else-Maries fødselsdag, men ikke en rund. Der kommer kun lidt naboer og så svogerens. Og datterens og sønnens kommer selvfølgelig også hjem.

Mere er der så ikke at sige om den ting.

70 Så sidder de igen og venter. De har det helt pænt, må Harald indrømme, selv om man skulle tro, der var børn, når man ser, hvordan alting ligger rundt omkring. Han læner sig lidt frem for at kigge ind ved siden af. Lars bemærker det. »Det er mit arbejdsværelse derinde,« siger han, »man har jo en hel del hjemmearbejde.« Han ler lidt. Harald nikker. »Det ser sådan ud,« siger han.

75 De hører kaffemaskinens snorken ude fra køkkenet. Harald plumper til at sige, at den da vist trænger til at blive afkalket. Han kan godt se, at Lars bliver lidt stødt over det, så han skynder sig at forsikre, at han da bestemt ikke vil kritisere. »Nu vi snakker om kalk,« siger han, »i gamle dage skulle folk altid have deres huse kalket inden pinsen.« Den bemærkning kan Lars i hvert fald ikke blive fornærmet over, de har jo gule sten.

Lars siger, at det ved han godt. »Jeg har også hørt -« begynder han, men i det samme kommer hun ind fra køkkenet med en bakke, og Lars får travlt med at folde aviser sammen, så der kan blive plads på bordet.

80 Det ser helt godt ud. Boller og honning og marmelade.

Da de har siddet lidt, og værtsfolkene allerede har drukket den første kop, beder Harald om en teske. »Og lidt sukker, hvis I har.«

De undskylder, men han siger, at det gør da ikke noget. Han kunne jo bare have sagt til med det samme.

85 Lars skynder sig at sige: »Jeg har også hørt, at I red sommer-i-by.«
 »Det tror jeg ikke,« siger Harald, »i hvert fald ikke i min tid.«

Lars bliver ved. »Vi så et billede henne på arkivet i går aftes. Fra 1912 er det vist.«

Harald kender godt det billede, for de har det selv hjemme. Det hænger over det skrivebord, som hans far lavede, da han gik til husflid, og det er da også faderen, ham der sidder på den forreste hest. Han siger: »Nå, ja, en enkelt gang måske, men de kaldte det vist ringridning.«

90 Han siger tak til en bolle mere og siger så: »Der var jo så meget dengang.«

Lars vil absolut snakke om dengang. Han er kommet med i studiekredsen, som de kalder det, dem der roder i gamle papirer og den slags. Nogle af dem farer rundt med en båndoptager og vil have de gamle til at fortælle. Holger kom med en bemærkning en dag og sagde, at det var som om de nye ville stjæle hans rødder, som han kaldte det.

95 Harald har ikke lyst til at blive bestjålet. Alligevel vil han godt fortælle Lars, hvem han er. »Nå, ja,« siger han, »det er min far, ham der rider forrest på det billede. Det var det år, han og mor blev gift.« Harald lader ham blive lidt nysgerrig. »Du kender Kroggaard?« spørger han så, »det var den hans far købte til ham.«

100 Lars kender ikke Kroggaard, men hende konen, eller hvad hun nu er, spørger, om det ikke er den med alleen. Det bekræfter han, men lader så iøvrigt som om, han ikke hører de spørgsmål, de ellers kommer med. Der er heller ikke noget videre at snakke om. Det var jo ikke så mange år, faderen kunne blive siddende ved den. »Jeg blev murer,« siger han. Det må være nok.

105 Så sidder de lidt. Et eller andet skal man jo sige, så Harald begynder at snakke om have. Ikke nogen bestemt have, men om haver i almindelighed. »Man behøver aldrig at købe, når man har en god køkkenhave,« siger han. Han kan heller ikke lade være med at komme med et par spydige bemærkninger om de japanske kirsebærtræer, som folk fylder deres forhaven med. og som ikke giver noget.

Det gør et vist indtryk, kan han se.

110 Lidt senere fortæller han så, hvordan mejeribestyreren fik bugt med sit kvik. »Men så lukkede de mejeriet, så det havde han ikke så meget glæde af.«

Da hun endelig rækker ham sukkeret til den tredje kop, kan han se, at hun går med ring. Det gør Lars ikke, har han forlængst lagt mærke til. Der er også nogle, der mener, at hun nok er rendt fra en anden mand, så det er måske den, hun stadig går med. Han spørger, om hun vil blive ved med at gå på arbejde nu.

115 »Ja,« siger hun forbavset. Han siger: »I har det vel også godt inde på kommunen?« Han siger ikke, at det i hvert fald er dyrt nok at have alle de mennesker siddende derinde. Det er jo heller ikke hendes skyld, og de er jo en slags genboer.

120 De har drukket al den kaffe, der var på kanden, og det var vel også nok. Nu sidder de der bare. Harald sidder desværre, så han har fået solen i øjnene, men det lægger de åbenbart ikke mærke til, og bede dem om at trække for vil han ikke. Han siger tak for kaffe og siger, at han må se at komme videre, og at de jo nok også har deres at se til.

Lars følger ud, mens hun begynder at tage af bordet. Da Harald har givet hånd til farvel, siger han: »Skulle jeg ikke komme over en dag med fræseren og give jeres baghave en omgang? Det spiller ingen rolle, jeg har jo tid nok, og du kan bare betale benzinen.«

125 »Det er bare en venlighed,« må han skynde sig at tilføje.

Lars mumler noget og siger så, at de allerede har aftalt med nogle venner, at de skal låne

deres fræser, men at Harald da skal have tak for tilbuddet.

130 Så roser Harald nogle blomster, som han ikke rigtig husker navnet på, og går. Han ser sig tilbage. Lars står og ser efter ham. »Vi glæder os til at se jer,« råber Harald.

»Nå?« spørger Else-Marie, da han kommer hjem. Hun sidder i stolen halvvejs bag gardinet og strikker på et eller andet.

»Joh,« siger han, »hun venter sig godtnok. Hun har øjne som en drægtig kvie.«

135 Else-Marie skvulper fornøjet. »Jeg mente det jo nok,« siger hun. Hun strikker et par pinde i veltilfreds ro. Så spørger hun: »Kunne de så komme?«

Han nikker. Else-Marie tæller. Så siger hun: »Det går nok. Vi kan jo bare tage et par af de gamle stole ned fra loftet.«